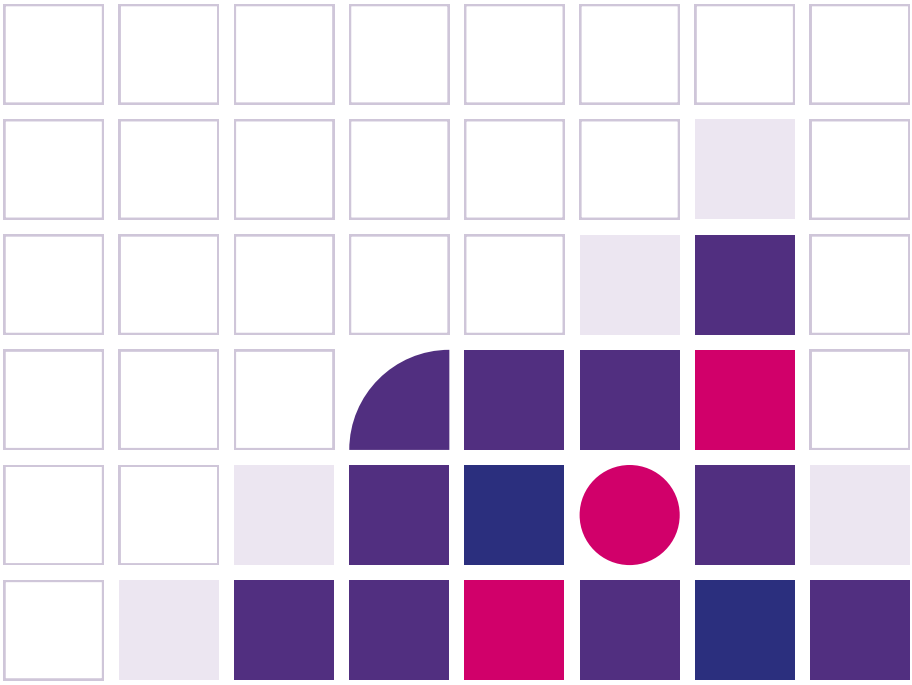

DOCUMENT DE POLITICĂ PUBLICĂ

Violența de gen împotriva persoanelor LGBTI în România

Dincolo de invizibilitate:

Consolidarea mecanismelor legale și instituționale de protecție împotriva violenței bazate pe gen și identitate de gen pentru persoanele LGBTI din România.

TITLU

Violența de gen împotriva persoanelor LGBTI în România. Document de politică publică

AUTOR

Victor Pînzariu

EDITOR

Sergiu Marinescu

AN

2026

Document realizat în cadrul proiectului STRONGER

Proiectul **STRONGER** este implementat de Asociațiile MozaiQ și Arcigay Modena „Matthew Shepard" și este finanțat prin programul Connecting Spheres, coordonat de Oxfam Italia.

Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului și nu reflectă neapărat poziția Uniunii Europene sau a Comisiei Europene, Direcției Generale Justiție și Consumatori (DG JUST). Nici Uniunea Europeană, nici DG JUST nu pot fi considerate responsabile.

PARTENERI ȘI FINANȚARE

Finanțat de Uniunea Europeană

Connecting Spheres

Arcigay Modena Matthew Shepard

Cuprins

Rezumat

1 Introducere 1

2 Cadru conceptual 3

3 Situația persoanelor LGBTI din România potrivit datelor FRA 6

4 Legislația românească și persoanele LGBTI 7

5 Rezultatele cercetării din cadrul proiectului 11

6 Propuneri 14

Propunerea 1. Clarificarea cadrului legislativ

Propunerea 2. Metodologie interinstituțională de intervenție

Propunerea 3. Formarea profesională obligatorie a polițiștilor și a personalului structurilor de ordine publică

Propunerea 4. Campanie națională de informare și conștientizare realizată de Ministerul Afacerilor Interne

7 Concluzii 21

Surse

REZUMAT

Prezentul document de politică publică evaluează capacitatea cadrului normativ și instituțional din România de a preveni și combate violența de gen îndreptată împotriva persoanelor LGBTI și formulează patru recomandări de politică publică, destinate îmbunătățirii mecanismelor de protecție pentru a include și persoanele LGBTI.

Datele Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA, 2024) arată că **53%** dintre persoanele LGBTI din România au fost hărțuite în ultimele 12 luni din cauza orientării sexuale, a identității de gen sau a caracteristicilor de sex, în timp ce doar **9%** dintre victimele unei agresiuni fizice sau sexuale motivate de ură au raportat incidentul. Cercetarea realizată pentru fundamentarea prezentului document de de politică publică confirmă acest decalaj: dintre cele 44 de persoane LGBTI care au completat chestionarul destinat victimelor, numai 4 au sesizat o instituție, principalul motiv invocat fiind lipsa de încredere în sistemul de justiție.

Analiza evidențiază că legislația în vigoare nu exclude în mod expres persoanele LGBTI din sfera protecției, însă nici nu le menționează explicit. Absența referirii la identitatea de gen în actele normative privind discriminarea și infracțiunile motivate de ură, condiționarea accesului la servicii de datele din actele de identitate și pregătirea insuficientă a profesioniștilor determină, în practică, o protecție inegală.

Documentul propune: (1) clarificarea cadrului legislativ, astfel încât partenerii de același gen și identitatea de gen să fie menționate explicit; (2) adoptarea unei metodologii interinstituționale de intervenție pentru victimele LGBTI ale violenței de gen; (3) formarea profesională obligatorie a polițiștilor și a personalului structurilor de ordine publică; (4) o campanie națională de informare și conștientizare realizată de Ministerul Afacerilor Interne.

1. INTRODUCERE

1.1. Necesitatea documentului

Violența de gen reprezintă una dintre cele mai grave forme de încălcare a drepturilor fundamentale, iar statul are obligația de a asigura protecție efectivă tuturor victimelor, fără discriminare. Cadrul juridic și instituțional român în materie a fost construit, în principal, pentru a răspunde violenței exercitate asupra femeilor în cadrul relațiilor heterosexuale. Această orientare este justificată de amploarea fenomenului, însă nu acoperă situațiile în care violența vizează persoane LGBTI, deși acestea se confruntă cu forme specifice de violență de gen, legate de orientarea sexuală, identitatea de gen, exprimarea de gen sau caracteristicile de sex.

Absența unor prevederi și proceduri dedicate are o consecință directă: victimele LGBTI evită să sesizeze autoritățile, iar cazurile lor nu se regăsesc în statisticile oficiale. Lipsa datelor este ulterior interpretată drept lipsă a problemei, ceea ce perpetuează invizibilitatea acestei categorii de victime în fața instituțiilor publice.

Prezentul document urmărește să ofere o fundamentare a acestei realități, precum și măsurile necesare pentru o remediere.

1.2. Relevanța pentru persoanele LGBTI

Contextul socio-politic actual accentuează vulnerabilitatea persoanelor LGBTI. Creșterea discursului ostil în spațiul public și politic, polarizarea socială și stigmatizarea descurajează vizibilitatea, implicarea civică și solidaritatea comunitară. Potrivit Barometrului MozaiQ 2023, peste **56%** dintre români susțin interzicerea evenimentelor Pride, iar aproximativ o treime declară că ar reacționa negativ dacă o persoană apropiată s-ar identifica drept LGBTI.

Capacitatea de răspuns a societății civile este, la rândul său, limitată. Chiar și în București, unde se concentrează mai multe organizații LGBTI, serviciile disponibile sunt suprasolicitate, fragmentate și dependente de finanțări internaționale. În orașele mici și în mediul rural, astfel de servicii lipsesc aproape în totalitate, iar victimele se adresează direct instituțiilor publice, care declară o experiență redusă în lucrul cu persoane LGBTI. Impactul este disproporționat asupra persoanelor trans, tinerilor, persoanelor vârstnice, persoanelor cu venituri reduse, persoanelor de etnie romă și persoanelor care trăiesc cu HIV, expuse unor forme multiple și intersecționale de discriminare.

1.3. Cadrul de elaborare și metodologia

Documentul a fost elaborat de Asociația MozaiQ LGBT în cadrul proiectului STRONGER, implementat în parteneriat cu Arcigay Modena ”Matthew Shepard” (Italia) și finanțat prin programul Connecting Spheres, coordonat de Oxfam Italia. Metodologia combină analiza datelor existente, în special rezultatele pentru România ale celui de-al treilea sondaj LGBTIQ realizat de FRA (2024), cu cercetarea calitativă și cantitativă desfășurată în cadrul proiectului în anul 2026: un focus grup cu 10 persoane LGBTI, trei interviuri semistructurate cu victime ale violenței de gen, un chestionar adresat victimelor (44 de răspunsuri valide), un chestionar adresat profesioniștilor (8 răspunsuri), precum și o întâlnire de lucru cu reprezentanți ai direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului și ai societății civile. Datele au fost colectate cu acordul informat al participanților și au fost prelucrate anonimizat.

2. CADRU CONCEPTUAL

Înțelegerea violenței de gen îndreptate împotriva persoanelor LGBTI presupune clarificarea unor concepte care descriu dimensiuni distincte ale identității persoanei. Acestea nu se suprapun în mod necesar și trebuie avute în vedere separat în intervenția instituțională.

- **Sexul atribuit la naștere** reprezintă categoria (feminin sau masculin) înregistrată la naștere pe baza caracteristicilor fizice și reflectată în codul numeric personal.

- **Caracteristicile de sex** desemnează trăsăturile biologice ale persoanei (cromozomiale, hormonale, anatomice). Persoanele intersex prezintă caracteristici de sex care nu corespund definițiilor tipice ale sexului feminin sau masculin.
- **Identitatea de gen** desemnează experiența internă și individuală a genului, care poate corespunde sau nu sexului atribuit la naștere. Persoanele a căror identitate de gen corespunde sexului atribuit la naștere sunt persoane cisgen, iar cele a căror identitate de gen diferă de acesta sunt persoane trans. Persoanele non-binare nu se identifică exclusiv ca femei sau ca bărbați.
- **Exprimarea de gen** se referă la manifestarea exterioară a genului, prin vestimentație, aspect fizic, comportament, voce sau nume. Orice persoană are o exprimare de gen, indiferent de identitatea de gen sau de orientarea sexuală.
- **Orientarea sexuală** desemnează atracția emoțională, afectivă sau sexuală față de alte persoane și este distinctă de identitatea de gen.

Așadar, o femeie trans este femeie, chiar dacă documentele sale de identitate nu au fost încă modificate. O persoană poate fi agresată pentru exprimarea sa de gen, independent de orientarea sexuală reală sau percepută. De asemenea, simpla dezvăluire a orientării sexuale sau a identității de gen poate constitui, în sine, factorul declanșator al violenței.

Directiva 2012/29/UE privind drepturile victimelor definește violența de gen drept violența îndreptată împotriva unei persoane din cauza

genului, a identității de gen sau a exprimării de gen a acesteia ori care afectează în mod disproporționat persoanele de un anumit gen. Definiția europeană include, așadar, în mod explicit persoanele LGBTI. Violența homofobă, bifobă și transfobă constituie violență de gen, întrucât sancționează nerespectarea normelor sociale asociate genului, fie în privința relațiilor, fie a aspectului ori a identității persoanei.

În cazul persoanelor LGBTI, violența de gen prezintă câteva forme specifice, pe care procedurile actuale nu le iau în considerare:

- violența în familia de origine, declanșată de dezvăluirea orientării sexuale sau a identității de gen, cu precădere asupra minorilor și a tinerilor aflați în dependență economică;
- violența în cuplurile de același sex, în care amenințarea cu dezvăluirea identității (outing) poate fi utilizată ca instrument de control;
- practicile de „conversie", respectiv intervențiile de natură religioasă, psihologică, medicală sau fizică ce urmăresc modificarea ori reprimarea orientării sexuale sau a identității de gen;
- hărțuirea și agresiunea în spațiul public și în mediul online, determinate de exprimarea de gen;
- violența instituțională, constând în tratament umilitor, refuzul înregistrării plângerii sau imposibilitatea accesării serviciilor din cauza neconcordanței dintre actele de identitate și identitatea de gen.

3. SITUAȚIA PERSOANELOR LGBTI DIN ROMÂNIA POTRIVIT DATELOR FRA

Rezultatele celui de-al treilea sondaj LGBTIQ realizat de FRA indică faptul că violența și hărțuirea reprezintă experiențe frecvente pentru persoanele LGBTI din România, în timp ce raportarea către autorități rămâne marginală. Astfel, **53%** dintre respondenți au fost hărțuiți în ultimele 12 luni din cauza apartenenței la comunitatea LGBTI, iar numai **9%** dintre victimele unei agresiuni fizice sau sexuale motivate de ură au raportat ultimul incident.

Violența este frecventă, raportarea este rară

Persoane LGBTI din România, % din respondenți

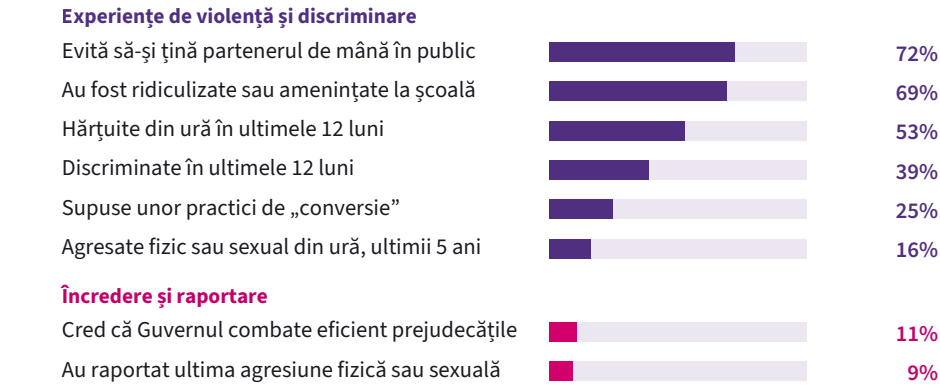

Sursă: FRA, EU LGBTIQ Survey III (date colectate în 2023, raport publicat în 2024), rezultate pentru România

Expunerea la risc determină comportamente de autoprotecție: **72%** dintre respondenți evită frecvent sau întotdeauna să se țină de mână în public cu partenerul sau partenera, de teama unor agresiuni, amenințări sau hărțuiri.

Violența debutează timpuriu: **69%** dintre respondenți declară că au fost ridiculizați, insultați sau amenințați în perioada școlarității, iar **30%** s-au simțit discriminați în domeniul educației în ultimul an. Femeile lesbiene raportează cea mai ridicată rată de discriminare (**49%**, față de **39%** în ansamblul respondenților din România).

În ultimii cinci ani, **16%** dintre respondenți au fost victime ale unor agresiuni fizice sau sexuale motivate de ură, iar **8%** în ultimele 12 luni, una dintre cele mai ridicate rate anuale înregistrate în cadrul sondajului. Un sfert (**25%**) au fost supuși unor practici de „conversie". În același timp, doar **9%** au raportat ultimul incident de discriminare, iar **11%** consideră că Guvernul combate eficient prejudecățile și intoleranța față de persoanele LGBTI. Așadar, decalajul dintre incidența reală a violenței și cazurile cunoscute autorităților face ca fenomenul să rămână în afara statisticilor oficiale.

4. LEGISLAȚIA ROMÂNEASCĂ ȘI PERSOANELE LGBTI

Legislația română nu exclude în mod expres persoanele LGBTI din sfera protecției, însă nici nu le menționează explicit, ceea ce lasă aplicarea normelor la nivelul aprecierii și interpretării personale a legii în cazul profesioniștilor. Analiza comparativă a principalelor acte normative arată că deficitul de protecție decurge din faptul că reglementarea a fost concepută pentru profilul tipic al victimei: o femeie cisgen, agresată de un partener de sex masculin, ale cărei acte de identitate corespund identității sale.

Analiza pornește de la **Legea nr. 217/2003** pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, care definește larg formele violenței

(fizică, psihologică, sexuală, economică, socială, spirituală și cibernetică) și include în noțiunea de membru de familie partenerii actuali sau foști din relații asemănătoare celor dintre soți, indiferent dacă au locuit sau nu împreună. Ea reglementează ordinul de protecție provizoriu, emis de poliție, și ordinul de protecție emis de instanță, pentru care asistența juridică este obligatorie. Formal, textul este neutru și poate fi aplicat și cuplurilor de același sex. În practică însă, în absența unei mențiuni exprese, partenerii de același sex nu sunt întotdeauna recunoscuți ca membri de familie, iar emiterea ordinului de protecție poate fi refuzată încă din faza sesizării poliției. Serviciile create în baza legii sunt organizate după sexul din acte, ceea ce creează incertitudine privind găzduirea persoanelor trans și a victimelor de sex masculin. De asemenea, legea nu reglementează situația violenței din familia de origine declanșată de dezvăluirea orientării sau a identității de gen.

Codul penal prevede o protecție sporită și pentru victimele violenței în cuplu. Art. 195^1 **majorează** cu o pătrime limitele pedepsei pentru faptele prevăzute la art. 193-195^1, atunci când sunt săvârșite ca formă de control sau dominație asupra unei persoane aflate cu făptuitorul într-o relație de căsătorie sau „într-o relație asemănătoare aceleia dintre soți”, indiferent de durata acesteia sau de conviețuire. Întrucât Codul civil definește căsătoria **exclusiv** ca uniune între un bărbat și o femeie, aplicarea acestei sintagme în cazul cuplurilor de același sex rămâne la aprecierea organelor de poliție și de urmărire penală. Totodată, art. 77 lit. h) face din motivarea faptei prin ură o circumstanță agravantă, incluzând genul și orientarea sexuală, dar nu și identitatea sau exprimarea de gen. Astfel, agresiunile transfobe depind de interpretarea noțiunii de „gen”.

În domeniul nediscriminării, situația este similară. **OG nr. 137/2000** interzice discriminarea și hărțuirea pe criterii care includ sexul și orientarea sexuală, iar Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării poate aplica sancțiuni contravenționale. Persoanele trans sunt protejate doar indirect, prin interpretarea criteriului „sex" sau a formulei „orice alt criteriu", pentru că identitatea de gen nu este explicit menționată. **Legea nr. 202/2002** privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați definește genul și violența de gen și interzice hărțuirea sexuală, dar formulează toate aceste noțiuni strict în termeni de femei și bărbați. Astfel, actul normativ care definește violența de gen nu reflectă situația persoanelor trans, non-binare și intersex.

Drepturile victimelor sunt reglementate de **Legea nr. 211/2004** privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor, care garantează informare, consiliere psihologică și asistență juridică și transpune **Directiva 2012/29/UE**. Directiva cere ca evaluarea individuală a nevoilor de protecție să țină cont de orientarea sexuală, de identitatea și de exprimarea de gen ale victimei, ca factori de vulnerabilitate. Procedurile românești de evaluare nu conțin însă nicio indicație specifică pentru victimele LGBTI, astfel încât obligația europeană rămâne fără efecte practice. Pentru copii, **Legea nr. 272/2004** privind protecția și promovarea drepturilor copilului prioritizează menținerea și reintegrarea în familie. Principiul este justificat în majoritatea situațiilor, însă devine inadecvat atunci când familia este chiar sursa violenței, iar motivul agresiunii este orientarea sau identitatea de gen a copilului.

România și-a asumat deja standardele internaționale relevante. Prin **Legea nr. 30/2016** a ratificat **Convenția de la Istanbul**, al cărei **art. 4** alin. (3) cere ca măsurile de protecție să fie aplicate fără discriminare, inclusiv pe criteriul orientării sexuale și al identității de gen.

Această obligație nu a fost însă tradusă în proceduri, formulare sau standarde de serviciu, astfel încât angajamentul internațional nu se regăsește în practica administrativă.

Nu în ultimul rând, eficiența protecției depinde de două aspecte aparent fără legătură cu violența: actele de identitate și recunoașterea cuplului. **Legea nr. 119/1996** cu privire la actele de stare civilă permite schimbarea mențiunii privind sexul doar pe baza unei hotărâri judecătorești definitive nu are o procedură administrativă clară și previzibilă. În cauza X și Y c. României (2021), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că acest sistem încalcă dreptul la viață privată. În consecință, numeroase persoane trans se adresează instituțiilor cu acte de identitate care nu le reflectă identitatea de gen, sunt evaluate și intervenția are loc în funcție de codul numeric personal, și nu de nevoile identificate în evaluarea inițială. Totodată, **Codul civil** definește căsătoria ca uniune între un bărbat și o femeie, iar România nu are nicio formă de parteneriat civil. În cauza Buhuceanu și alții c. României (2023), CEDO a constatat că această lipsă încalcă dreptul la viață de familie, iar hotărârea nu a fost pusă în aplicare. În absența recunoașterii juridice a cuplului, violența dintre parteneri de același sex riscă să fie tratată cu reticență de către autorități.

Până la 14 iunie 2027, România are obligația de a transpune **Directiva (UE) 2024/1385** privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, ceea ce impune revizuirea **Legii nr. 217/2003** și a procedurilor conexe. Integrarea măsurilor propuse în acest demers legislativ ar asigura coerența cadrului normativ și ar evita necesitatea unor intervenții ulterioare.

5. REZULTATELE CERCETĂRII DIN CADRUL PROIECTULUI

Cercetarea desfășurată în cadrul proiectului a vizat atât experiența persoanelor LGBTI victime ale violenței de gen, cât și perspectiva profesioniștilor din sistemul de protecție. Rezultatele celor două categorii de surse sunt convergente și confirmă datele FRA: victimele LGBTI nu accesează mecanismele instituționale de protecție, iar instituțiile nu dispun de instrumentele necesare pentru a le sprijini.

5.1. Experiența victimelor

Focus grupul, interviurile și chestionarul adresat victimelor relevă un tablou unitar. Participanții descriu violența ca pe un fenomen continuu, care debutează în familie și în mediul școlar și se extinde în spațiul public, la locul de muncă și în mediul online. Dintre respondenții chestionarului, **86%** consideră că orientarea sexuală, identitatea sau exprimarea de gen a declanșat sau a agravat violența suferită.

Raportarea către autorități rămâne excepția: numai 4 dintre cei 44 de respondenți au sesizat o instituție. Motivele invocate țin aproape exclusiv de relația cu instituțiile: lipsa de încredere în justiție, teama de atitudini homofobe sau transfobe, teama de a nu fi crezute și riscul dezvăluirii identității fără consimțământ. Persoanele care au apelat la poliție sau la serviciile medicale relatează lipsa unui răspuns ulterior sesizării, descurajarea depunerii plângerii, atitudini de culpabilizare a victimei și necesitatea de a relata aceleași fapte în fața mai multor instituții.

Pentru persoanele trans, neconcordanța dintre actele de identitate și identitatea de gen constituie o barieră suplimentară încă de la primul contact.

În absența unui răspuns instituțional adecvat, sprijinul provine aproape exclusiv din rețelele informale și din societatea civilă: 31 de respondenți au depășit experiența cu ajutorul prietenilor și 13 prin psihoterapie, în timp ce un singur respondent a beneficiat de sprijinul serviciilor sociale. Nevoia prioritară, indicată de **77%** dintre respondenți, este consilierea psihologică specializată în traumă și în specificul persoanelor LGBTI, urmată de asistența juridică și de adăpostul de urgență.

Din 44 de victime LGBTI, doar 4 au raportat violența

Număr de respondenți (% din total); răspunsuri multiple posibile

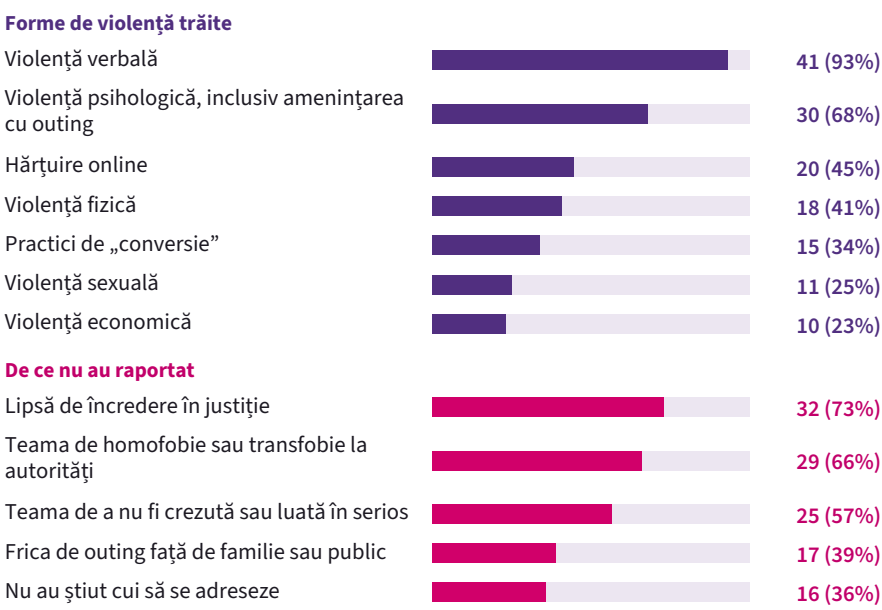

Sursă: chestionarul STRONGER pentru victime ale violenței de gen, 2026, 44 de răspunsuri valide

5.2. Perspectiva profesioniștilor

Profesioniștii consultați (avocați, psihologi, medici și specialiști din direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului) confirmă existența barierelor semnalate de victime. Majoritatea respondenților la chestionar apreciază că apartenența la comunitatea LGBTI îngreunează frecvent accesul la protecție și indică, drept principale obstacole, neconcordanța actelor de identitate, lipsa unor proceduri specifice și caracterul neclar al unor prevederi legale. Referirea către servicii adecvate este dificilă, întrucât serviciile existente nu dispun de experiență în lucrul cu persoane LGBTI. Doar 3 din 7 respondenți au beneficiat de formare în acest domeniu, iar bariera personală cel mai frecvent menționată este teama de a acționa inadecvat, din lipsă de cunoștințe.

Întâlnirea de lucru cu reprezentanții instituțiilor a evidențiat, suplimentar, deficiențe sistemice care afectează toate victimele: lipsa specialiștilor în violența de gen, suprasolicitarea personalului, reducerea numărului de servicii și diferențe semnificative între unitățile administrativ-teritoriale. Criteriile de acces în centre, bazate pe datele din actele de identitate sau pe domiciliu, precum și lipsa alternativelor de găzduire pentru victimele de sex masculin afectează direct victimele LGBTI. Participanții au recomandat protocoale de management comun al cazurilor, instrumente de orientare a victimelor în sistem, o hartă a serviciilor sociale și un mecanism de finanțare multianuală a serviciilor furnizate de organizațiile neguvernamentale.

Concluzia comună este că deficitul de protecție provine dintr-o invizibilitate a victimelor LGBTI în legislație, în proceduri și în formarea profesională.

6. PROPUNERI

Pe baza analizei, se propun patru măsuri complementare, care vizează cadrul normativ, procedurile instituționale, capacitatea profesională a structurilor de ordine publică și informarea publică. Măsurile pot fi adoptate independent, însă eficiența lor maximă presupune o implementare integrată și pot fi incluse în pachetul legislativ și procedural de transpunere a **Directivei (UE) 2024/1385**.

01 PROPUNEREA 1. Clarificarea cadrului legislativ

MĂSURA PROPUSĂ:

Modificarea art. 5 din **Legea nr. 217/2003** și a **art. 195^1** din Codul penal, astfel încât sintagma „relație asemănătoare aceleia dintre soți" să cuprindă în mod expres partenerii actuali sau foști, indiferent de genul acestora, eliminând marja de interpretare lăsată organelor de poliție și de urmărire penală. Introducerea criteriilor „identitate de gen", „exprimare de gen" și „caracteristici de sex" în art. 77 lit. h) din Codul penal, în art. 2 din **OG nr. 137/2000** și în definiția violenței de gen din **Legea nr. 202/2002**, prin preluarea formulării **Directivei 2012/29/UE**.

INSTITUȚII RESPONSABILE:

Ministerul Justiției; Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale (MMFTSS), prin Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (ANES); Parlamentul României.

IMPACTUL ASUPRA VICTIMELOR

Măsura nu instituie drepturi noi și nu afectează regimul juridic al căsătoriei. Elimină marja de interpretare care, în practică, conduce la refuzul protecției: partenerii de același sex ar beneficia de ordin de protecție în aceleași condiții ca orice alt cuplu, iar infracțiunile motivate de identitatea de gen a victimei ar putea fi încadrate și înregistrate ca atare, asigurându-se totodată datele statistice necesare fundamentării politicilor publice.

Totodată, măsura consacră în legislația românească conceptele de identitate de gen și exprimare de gen. Ea aliniază astfel cadrul normativ național la standardele **Convenției de la Istanbul** și ale dreptului Uniunii Europene și oferă practicienilor un temei juridic explicit pentru recunoașterea și sancționarea violenței îndreptate împotriva persoanelor trans și non-binare.

PROPUNEREA 2.

02 Metodologie interinstituțională de intervenție

MĂSURA PROPUSĂ:

Dezvoltarea unei metodologii de intervenție în cazurile de violență de gen îndreptată împotriva persoanelor LGBTI, sau o completare a metodologiilor de intervenție existente într-o manieră incluzivă, cu următoarele elemente:

- utilizarea numelui și a formei de adresare indicate de victimă, independent de datele din actele de identitate;
- garantarea confidențialității orientării sexuale și a identității de gen și interdicția dezvăluirii acestora fără acordul victimei;
- admiterea în adăposturi și în centre de urgență pe baza identității de gen și a evaluării riscului, nu a codului numeric personal, precum și asigurarea unor soluții de găzduire pentru victimele de sex masculin și pentru persoanele non-binare;
- includerea orientării sexuale, a identității și a exprimării de gen în evaluarea individuală a nevoilor de protecție prevăzută de **Legea nr. 211/2004;**
- instituirea unui dosar unic al victimei, accesibil instituțiilor implicate, care să evite audierea repetată, și asigurarea gratuității examinării medico-legale;

– o procedură specifică pentru minorii victime ale violenței în familie motivate de orientarea sexuală sau de identitatea de gen, în care reintegrarea familială nu constituie soluția implicită.

INSTITUȚII RESPONSABILE:

Ministerul Afacerilor Interne (MAI); Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, prin ANES și Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție; Ministerul Sănătății; Ministerul Justiției; direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului.

IMPACTUL ASUPRA VICTIMELOR:

Metodologia asigură un răspuns instituțional previzibil și uniform, care nu mai depinde de aprecierea fiecărui profesionist.

PROPUNEREA 3.

03 Formarea profesională obligatorie a polițiștilor și a personalului structurilor de ordine publică

MĂSURA PROPUSĂ:

Introducerea unui modul obligatoriu privind violența de gen și infracțiunile motivate de ură îndreptate împotriva persoanelor LGBTI, atât în formarea inițială din cadrul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” și al școlilor de agenți ale Ministerului Afacerilor Interne, cât și în programul anual de pregătire continuă a personalului cu atribuții de ordine publică și de prevenire a violenței domestice. Modulul va aborda terminologia de specialitate, identificarea și consemnarea motivului de ură, preluarea plângerii fără descurajarea victimei, emiterea ordinului de protecție provizoriu în cazul cuplurilor de același sex, evaluarea riscului și protecția confidențialității. Este recomandat ca formarea să fie realizată în parteneriat cu ANES și cu organizații ale societății civile cu experiență în domeniu. Rezultatele vor fi monitorizate prin evoluția numărului de plângeri înregistrate și a modului de soluționare a acestora. Măsura răspunde obligațiilor asumate de România prin art. 15 din Convenția de la Istanbul și prin Directiva (UE) 2024/1385.

INSTITUȚII RESPONSABILE

MAI, prin Inspectoratul General al Poliției Române, Inspectoratul General al Jandarmeriei Române și Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”; MMFTSS, prin ANES.

IMPACTUL ASUPRA VICTIMELOR

Formarea asigură un tratament adecvat al victimelor încă de la primul contact cu poliția, reducând riscul de descurajare și revictimizare. Totodată, oferă polițiștilor competențele necesare pentru aplicarea efectivă a măsurilor de protecție, contribuind la refacerea încrederii în instituții și la creșterea ratei de raportare.

PROPUNEREA 4.

04 Campanie națională de informare și conștientizare realizată de Ministerul Afacerilor Interne

MĂSURA PROPUSĂ:

Organizarea de către Ministerul Afacerilor Interne, prin Poliția Română și în parteneriat cu ANES, a unei campanii naționale de conștientizare și informare cu privire la violența de gen suferită de persoanele LGBTI. Campania ar informa victimele LGBTI și publicul larg că violența motivată de orientarea sexuală sau de identitatea de gen este sancționată de lege. De asemenea, campania este necesar să anunțe și faptul că persoanele LGBTI trebuie să se simtă în siguranță și să apeleze cu încredere la poliție, ori chiar la un număr de telefon dedicat pentru violență de gen. Materialele vor fi elaborate în consultare cu organizațiile LGBTI și difuzate online, cât și în mass-media tradițională, în secțiile de poliție, în instituțiile publice, în unitățile medicale și în instituțiile de învățământ. Impactul va fi evaluat prin evoluția numărului de sesizări și prin sondaje de percepție. Măsura transpune în practică obligația de conștientizare prevăzută de **art. 13** din **Convenția de la Istanbul**.

INSTITUȚII RESPONSABILE

MAI, prin Inspectoratul General al Poliției Române; MMFTSS, prin ANES, cu sprijinul organizațiilor societății civile.

IMPACTUL ASUPRA VICTIMELOR

Campania informează victimele cu privire la drepturile lor și la modalitățile de sesizare, și transmite concomitent un semnal de sprijin din partea instituțiilor, de natură să încurajeze raportarea și să reducă stigmatizarea acestei forme de violență.

7. CONCLUZII

Persoanele LGBTI din România se confruntă frecvent cu violența de gen, încă din copilărie, însă recurg rar la mecanismele de protecție ale statului, ca urmare a lipsei de încredere în instituții. Deși legislația în vigoare nu le exclude în mod expres, absența unor referiri explicite, procedurile întemeiate pe datele din actele de identitate și pregătirea insuficientă a profesioniștilor generează, în fapt, o protecție inegală.

Propunerile formulate vizează ajustări punctuale ale sistemului existent și pot fi integrate în revizuirea legislativă impusă de transpunerea **Directivei (UE) 2024/1385**, cu termen în iunie 2027. Implementarea lor ar contribui la un sistem de protecție accesibil tuturor victimelor violenței de gen, în acord cu obligațiile asumate de România prin **Convenția de la Istanbul** și prin dreptul Uniunii Europene.

SURSE

DATE

- Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), LGBTIQ equality at a crossroads: progress and challenges. EU LGBTIQ Survey III, 2024 (rezultate pentru România: figurile 3, 11, 19, 24, 26, 29, 30A, 38 și textul aferent).
- Asociația MozaiQ, Barometrul MozaiQ, 2023.

LEGISLAȚIE ȘI JURISPRUDENȚĂ

- Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, cu modificările ulterioare, inclusiv Legea nr. 183/2020.
- Codul penal (Legea nr. 286/2009): art. 77, art. 177, art. 199.
- OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.
- Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați.
- Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor.
- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.
- Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă.
- Legea nr. 30/2016 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul).
- Directiva 2012/29/UE privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității.
- Directiva (UE) 2024/1385 privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.
- CEDO, X și Y c. României, 19 ianuarie 2021; CEDO, Buhuceanu și alții c. României, 23 mai 2023.

Violența de gen reprezintă una dintre cele mai grave forme de încălcare a drepturilor fundamentale, iar statul are obligația de a asigura protecție efectivă tuturor victimelor, fără discriminare.

